

## Täysistunto

### Keskiviikko 2.5.2018 klo 13.59—18.58

#### 10. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2017

#### Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2017 kuntavaaleissa

Kertomus K 1/2018 vp

Kertomus K 19/2017 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 1/2018 vp

*Ainoa käsittely*

**Puhemies Paula Risikko:** Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 1/2018 vp.

*Keskustelu*

17.17 **Eero Heinäluoma sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta on käsitellyt kaksi tarkastusviraston kertomusta, ensinnäkin vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2017 kuntavaaleissa ja sitten myös puoluerahoituksen valvonnasta vuodelta 2017. Nämä tarkastusviraston tehtävät ja kertomukset perustuvat siihen lainsäädäntöön, joka 2007 eduskuntakaudella säädettiin. Silloin tehdyn uudistuksen punaisena lankanahan oli läpinäkyvyyden lisääminen ja myös tiettyjen rajoitteiden asettaminen ulkopuoliseen lahjoitukseen.

Yleisesti voi sanoa, että sekä puoluetoiminnan rahoituksen osalta että kuntavaalien rahoituksen osalta järjestelmä näyttää toimivan kohtuullisen hyvin. Merkittäviä epäkohtia tarkastusvirasto ei ole tässä tarkastustoiminnassaan löytänyt.

Vaalirahoituksesta ensin kuntavaalien osalta muutama sana.

Määräaikaan mennessä säädetyt vaalirahailmoituksen jätti virastolle runsaat 15 000 ilmoitusvelvollista, 89 prosenttia niistä, joiden tuo ilmoitus piti jättää. Osa ilmoituksista tuli määräajan jälkeen, ja sitten loppujen lopuksi 40 ehdokkaalta jouduttiin hakemaan ilmoituksia uhkasakon uhalla.

Virasto on tehnyt erittäin suuren työn todella suuressa kentässä, ja täytyy ottaa sekin huomioon, että eduskuntavaaleista poiketen kuntavaaleissahan ylivoimainen valtaosa ehdokkaista on täydellisesti vapaaehtoistyötä tekeviä henkilöitä, jotka eivät ole poliittisissa tehtävissä päätoimisesti, puolipäivätoimisesti tai osa-aikaisesti, joten se, että koko kentältä saadaan ilmoitukset, on hyvä merkki sekä ehdokkaiden halusta noudattaa tehtyjä säädöksiä että myös viraston sinnikkyydestä ja siitä, että annetut työvälineet virastolle ovat riittäviä.

Näistä selvityksistä käy ilmi, että kuntavaaleihin käytettiin vaalirahailmoituksessa mukana olevien ehdokkaiden osalta 6,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2012 kuntavaaleissa sum-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

ma oli 6,4 miljoonaa euroa, eli inflaatiota suuremmassa kasvussa tässä ollaan. Vaalikampanjat rahoitettiin pääosin ehdokkaiden ja heidän tukiryhmiensä omilla varoilla. Suurin vaalikampanja oli yli 61 000 euroa. Vastaavasti vuonna 2012 suurin kampanja oli 35 000 euroa, eli myös tässä isossa mittaluokassa on hyvin merkittävä kasvu tapahtunut. Suurin yksittäinen tuki oli näissä kuntavaaleissa 16 140 euroa, ja vuonna 2012 vastaavasti suurin yksittäinen tuki oli 21 639 euroa.

Eduskuntavaalien osalta on syytä mainita, että vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalirahailmoituksen tehneet ehdokkaat käyttivät 8,6 miljoonaa euroa ja viimeisissä, vuoden 2015 eduskuntavaaleissa tämän vaalirahailmoituksen tehneiden kansanedustajaehdokkaiden käyttämä rahamäärä oli 9,8 miljoonaa euroa. Kasvu eduskuntavaaleissa ehdokkaiden vaalikuluissa on siis ollut selvästi suurempi kuin mitä se on ollut kuntavaaleissa ja näissäkin on ylittänyt inflaation.

Valiokunta on jo aiemmin vuonna 2016 kannanotossaan todennut, että on syytä huoleen vaalikampanjojen kulujen kasvusta ja sen vaikutuksesta kansanvallan toimivuuteen, esimerkiksi näiden kulujen kielteisistä vaikutuksista ehdokkaaksi ryhtymiselle. Valiokunta piti tuolloin selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä ja mahdollistaisi kansanvallan paremman toiminnan.

Valiokunta on nyt tässä mietinnössään päätenyt toistamaan tämän kannan eli pitää perusteltuna, että selvitetäisiin tällaisen erillisen kampanjakaton mahdollisuus. Se ei tietenkään ole yksiselitteinen asia. Me tiedämme kuitenkin, että on maita, joissa tällaisia kampanjakattoja on. Vaikkapa Yhdysvallat on päätenyt siihen, että presidentinvaaleissa tällainen kampanjakatto on mahdollista asettaa. Tämä selvitystyö olisi perusteltua käynnistää ja sitten tuoda sen johtopäätökset julkiseen keskusteluun ja tarvittaessa tätä asiaa koskevat muutosehdotukset edelleen eduskunnan käsittelyyn.

Puoluerahoituksen osalta virasto on käynyt huolella lävitse sekä puolueet että myös puolueiden lähiyhteisöjä, ja valvottavia on yhteensä 154 eli aika iso joukko. Sitten on myös niitä puolueyhdistyksiä, noin 6 000 kappaletta, jotka eivät kuulu viraston valvontatehtäviin. Virasto valvoo puoluelain tarkoittamaa tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista ja sitten näihin liittyviä asiakirjojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista. Virastohan on toiminut vuoden 2016 alusta lähtien puoluelain tarkoittamana valtionavustuksen valvojana, aikaisemminhan tämä tehtävä oli oikeusministeriöllä.

Ilmoitusrekisteriin on vuosina 2011—2017 ilmoitettu ajantasaisella ilmoituksella puolueiden, puolueyhdistysten ja lähiyhteisöjen saamia tukisuorituksia kaikkiaan yli 21 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 tukisuorituksia ilmoitettiin yhteensä yli 2,9 miljoonaa eli vajaa 3 miljoonaa. Tämän lisäksi on tullut täydennyksiä, jotka koskevat myös edellisiä vuosia, ja näihin vaikuttava tekijä on ollut tarkastusviraston tarkastustoiminta. Virasto on tarkistanut myös kahdeksaa eduskuntapuoluetta ja niiden piiritoimintaa Helsingissä, Hämeessä, Kaakkois-Suomessa, Pirkanmaalla, Savo-Karjalassa, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Viraston antaman selvityksen mukaan puoluerahoitusta koskevat ilmoitukset ovat täydennysten jälkeen olennaisilta osiltaan oikein ja antavat tarkastettujen yhteisöjen saamasta tuesta olennaisilta osiltaan oikeat tiedot ja kirjanpito on asianmukaisesti ja säännösten mukaan järjestetty.

Sitten muutama sana valiokunnan havaitsemista kehittämistarpeista:

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

Ensinnäkin valiokunta on käsitellyt jo aikaisemmin luottamushenkilömaksujen käsitte-lyä tässä valvonnassa, ja vuonna 2012 valiokunta piti näitä maksuja perustellusti puolue-laissa tarkoitettuna puolueen tavanomaiseen järjestötoimintaan kuuluvana suorituksena edellyttäen, että näitä ei käytetä juuri vaalikampanjan varainhankintaan. Virasto on tämän jälkeen ottanut huomioon tämän tarkastusvaliokunnan kannanoton.

Vuonna 2016 valiokunta totesi mietinnössään, että puolueiden kaikkia ehdokkaita kos-kevia ehdokasmaksuja, joilla vakiintuneen tavan mukaan rahoitetaan yhteistä vaalityötä, ei pitäisi katsoa ilmoitusvelvollisuuteen kuuluvaksi ulkopuoliseksi tueksi, ja tämä sillä lähtö-kohdalla, että ehdokkaat itse ilmoittavat maksut omissa vaalirahailmoituksissaan. Sama-ten valiokunta on katsonut, että kansanedustajilta perittyjä kansanedustajamaksuja tulisi käsitellä samalla tavalla kuin mitä edellä on todettu luottamushenkilömaksuista.

Tietoomme on saatettu, että ministeriö ja oikeusministeriö ovat keskustelleet valiokun-nan ehdotuksista vuosi sitten keväällä, ja tältä osin valiokunta päätyy siihen havaintoon, että kun vaalirahoitusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta tai säätämisestä on kulu-nut jo tovi, olisi perusteltua, että myös säädosmuutoksin reagoitaisiin näihin eräisiin sel-vennystä kaipaaviin seikkoihin.

Valiokunta kävi pidemmän keskustelun myös tästä Kansanvallan peruskorjaus -muisti-osta tai -ehdotuksesta. Sen työnhän käynnisti Sitra ja sen tekivät entiset kansanedustajat Liisa Hyssälä ja Jouni Backman. Nämä henkilöt olivat myös valiokunnan kuultavina. Tä-män raportin laatijoilla oli huoli puolueiden ohjelmatyöhön tarvittavien resurssien vähene-misestä ja tasavertaisesta mahdollisuudesta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja myös yhteiskunnallisten uudistusideoiden tuottamiseen. Tältä pohjalta valiokunta on kat-sonut, että on syytä korostaa myös tämän kansanvaltaisesti hoidetun puoluerahoituksen merkitystä. On suuri arvo, että puolueet voivat toimia valtaosiltaan toisaalta yhteiskunnal-lisesti määräytyvän tuen ja sitten toisaalta puolueen oman jäsenistön aktiivisuuden varassa ja että ulkopuolinen tuki ei tule liian hallitsevaksi. Silloin myös puoluetoinnin riippu-mattomuus voidaan turvata.

Kehittämisajatuksenaan valiokunta katsoi, että voisi olla perusteltua arvioida esimerkik-si erillisen vaaleihin liittyvän tuen tarve olosuhteissa, että puolueen muun poliittisen toi-minnan tukia on hyvin voimakkaasti koko tällä vuosikymmenellä leikattu. Valiokunta piti tätä erillistukea selvittämisen arvoisena asiana.

Valiokunnan mietintö tästä kokonaisuudesta jää eduskunnan arvioitavaksi.

**17.27 Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Taidankin olla täällä ainoa hallituspuo-lueiden kansanedustaja tänä iltana, ja sehän ei ole vähän se, [Naurua] mutta käytän puheen-vuoron tästäkin asiasta.

Todellakin valiokunnan puheenjohtaja tasapainoisesti esitteli tämän mietinnön. Kiinni-tän myöskin huomiota tähän entisten edustajien Hyssälän ja Backmanin tekemään työhön kansanvallan osalta. Hehän totesivat, että puoluetoinnin tukemiseen käytetään siis 36 miljoonaa euroa ja että tämä suhteellisesti ottaen on vähentynyt tavalla, joka on puoluei-den ohjelmatyön määrällistä ja laadullista heikkenemistä merkinnyt. Samaan aikaan yh-teiskunta tukee muita järjestöjä. Me tiedämme, että esimerkiksi veikkausvoittovarojen kautta ja muuten tuetaan hyvinkin puolella miljardilla erilaisia järjestöjä. Toki näitä valvo-taan osaa, osaa ei. Aiemmin jopa Olympiakomitean varainkäytössä on ilmennyt ongelmia, niin kuin olemme lukeneet. Eli tämä on hyvin merkittävä ja siis ehkä kaksikymmenkertai-nen siihen verrattuna, mitä puolueita tuetaan. Myöskin etujärjestöjä tuetaan verovapauden

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

kautta. Tavallaan verotuki on sillä tavalla kolminkertainenkin teoriassa, että se jäsenmaksu on vähennyskelpoinen, kun palkansaajajärjestöjen jäsenmaksut palkansaajan verotuksessa ovat saajalle verovapaata, ja jos siitä sitten vaikka jaetaan lakkoavustuksia, niin se on sitten tiettyyn euromäärään saakka edelleen verovapaata. Kuitenkin tämäkin toiminta on yhteiskunnallista toimintaa.

Kun kuuntelin vappupuheita, niin siellähän puhuttiin hyvin kriittisesti esimerkiksi maan hallituksesta ja puhuttiin tällaisesta käsityksestä, että on patoutunutta vihaa. En minä ymmärrä, mistä tällaiset tulevat. No, se on jokaisen puhujan oma asia, mutta kuitenkin nämä etujärjestöt eivät ole kovin avoimia tässä oman varainkäyttönsä julkistamisessa. Tässä vielä muutamia vuosia sitten oli niin, että järjestöt eivät edes nettiin tilinpäätöstään laittaneet. Nyt ne taitavat jo siellä olla. Kyllä minusta, kun on yhteiskunnallisesta toiminnasta kysymys, myöskin näiden etujärjestöjen, siltä osin kuin ne ovat julkista tukea saavia, pitäisi olla avoimempia. Minusta tämä Backmanin ja Hyssälän raportin avaus oli tässä mielessä hyvä, että se nosti tämän asian esille.

Kyllä puoluetoimistoja on kurjistettu tässä maassa. Keskustan eduskuntaryhmälläkin oli 70-luvulla kaksi sihteeria eduskunnassa, puoluetoimistolla meillä oli 30 työntekijää. Nyt taitaa puoluetoimistossa olla vähän toistakymmentä, mutta täällä eduskunnassa on porukkaa niin, että päät yhteen kolisevat, eli avustajineen ja ryhmäkanslioineen lienee lähellä 70:tä.

Eli tämmöinen voimakas resurssien käyttö puolueilta etujärjestöille, muille järjestöille ja tänne eduskuntaan on tapahtunut, ja puolueet surkastuvat, ja kansalaiset silti kauhistelevat näitä puoluetukia. Minusta se on myöskin tiedotuksellinen ongelma, että ei kerrota, mistä tässä on kysymys. Minusta puolueita ja kansanvaltaa erityisesti näinä aikoina on tärkeätä puolustaa, ja tässä mielessä tämä mietintö nostaa tasapainoisesti asioita esille.

**17.31 Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies! Niin kuin tästä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksesta ja valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuorosta käy hyvin ilmi, asiat ovat pääpiirteittäin erittäin hyvin tai hyvin: 17 000 ilmoitusvelvollista, ja vain 8 jätti ilmoittamatta vaalirahoituksestaan. Mutta on yksi ongelma, jonka asiantuntijat ja myös tarkastusvirasto ja valiokunta ovat tunnistaneet, ja se liittyy juuri siihen, että vaalikampanjoiden kustannukset ovat riistäytyneet käsistä.

Meillähän on olemassa vaalirahoituslainsäädäntö, ja sen 1 §:ssä on kolme tarkoitusta: yksi on avoimuuden lisääminen vaalirahoitukseen liittyen, toinen on ehdokkaiden sidonnaisuuksien kertominen kansalaisille, ja kolmas tavoite siinä laissa on vaalikampanjoiden kustannusten hillitseminen. Mutta niin kuin valiokunta mietinnössään aika suorasanaisesti toteaa — ihan tässä lopussa on — vaalikampanjoiden kustannukset ovat asiantuntijoiden mukaan riistäytyneet niin suuriksi, että tasavertainen vaalikelpoisuus ei toteudu Suomessa. Se on minusta aika pysäyttävä viesti. Me emme tietenkään halua, että Suomi on sellainen maa, jossa ehdokkaan varakkuus tai mahdollisuus kerätä varoja ratkaisee sen, voiko hän edustaa maatamme kunnanvaltuustossa, Suomen eduskunnassa tai Euroopan parlamentissa. Eli kun täällä edustaja Ala-Nissilä vielä hetki sitten oli ainoa hallituspuolueen kansanedustaja, niin toivon kyllä todella, että hallitus ottaa kopin siitä, että valiokunta mietinnössään ehdottaa, että hallitus tekisi selvityksen asiasta. Toivon, että otatte tästä koppia: miten voimme hillitä vaalikampanjoiden kasvua jatkossa?

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

**17.33 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tästä edustaja Feldt-Rannan puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Todella itsekin puuttuisin tähän kysymykseen siitä, toteutuuko Suomessa kaikilta osin enää tasavertainen vaalikelpoisuus.

Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Heinäluoma kävi hyvin läpi, miten nämä kampanjoihin käytetyt eurot ovat muuttuneet edellisistä vaaleista, vuoden 2012 kuntavaaleista vuoden 2017 kuntavaaleihin, niin nousuhan oli paljon maltillisempaa, mutta kun verrataan vuoden 2011 eduskuntavaaleja vuoden 2015 eduskuntavaaleihin, niin siinä on kysymys aika merkittävästä lisäyksestä. Kun miljoonatolkulla laitamme enemmän joka vaaleissa rahaa kampanjointiin, niin on selvää, että silloin myös eri ihmisillä on vähän erilaiset mahdollisuudet kerryttää vaalirahaa. Tältä osin voi kyllä yhtyä tähän asiantuntijoiden arvioon, että tämä tasavertainen vaalikelpoisuus ei enää sillä tavalla toteudu. Eli kaikki eivät todellakaan ponnista samalta lankulta.

Olisi varmaan syytä, että tämä valiokunnan esiin nostama selvitys kampanjakaton osalta todella tehtäisiin. On ymmärrettävää, että siihen liittyy myös varmasti juridisia toteuttamiongelmia, mutta olisi kuitenkin ehkä julkisen keskustelun kannalta hyvä, että tämä asia pengottaisiin läpikotaisin ja sitten jos nähdään mahdollisia muutostarpeita lainsäädäntöön, ne myös yhdessä tehtäisiin, koska on varmasti meidän kaikkien etu, että tulevaisuudessakin mahdollistamme sen, että kuka tahansa, joka haluaa osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, pystyy myös vaaleissa olemaan ehdolla.

Tätä asian merkitystähän korostaa entisestään se, että olemme nyt todella seuraavan vuoden aikana käymässä kolmet vaalit, kun pitäisi käydä niin maakuntavaaleja, eduskuntavaaleja kuin sitten vielä Euroopan parlamentin vaaleja. Voi kyllä arvioida, että varsinkin näissä tulevilla maakuntavaaleissa, joissa maakunnittain sitten on isot vaalipiirit, nähdään aikamoisia vaalibudjetteja, ollaan varmaan jo aika lähellä niitä eduskuntavaalien vaalibudjetteja. Tältä osinkin kyllä olisi nyt järkevää kampanjakatto selvittää, jotta pääsisimme tulevaisuudessa ehkä hieman kestävämmälle tasolle ja todella pystyisimme vaalirahoitustakin vähentämään, jotta ei tarvitsisi jokaisissa vaaleissa miljoonia euroja sitten laittaa tähän vaan nekin rahat voitaisiin käyttää yhteiskunnan kehittämisen kannalta ehkä hieman parempaan tarkoitukseen.

**17.35 Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä kampanjakattoasiastahan ollaan useasti tässäkin salissa keskusteltu, ja minusta on hyvin merkittävää se, että tarkastusvaliokunta on omassa mietinnössään ottanut tämän epäkohdan esiin ja esittänyt sitä, että tätä asiaa selvitetään. Mielestäni se on merkittävää, se on tärkeää, se on signaali eduskunnalta, että tähän selvitystyöhön ryhdyttäisiin. Me kaikki tunnistamme nämä ongelmat demokration kannalta, mikäli vaalikampanjat paisuvat todella suuriksi, ja se ei ole kenenkään kannalta toivottava eikä hyvä kehitys. Ei raha saa näitä asioita lopullisesti ratkaista.

Minä myös kyllä yhdyn tuohon edustaja Räsäsen edellä esittämään näkemykseen, että se, että meillä tulee nyt tähän vielä uudet vaalit, antaa jälleen kerran uuden lisäperustelun sille, miksi tähän asiaan tulisi palata. Silloin useita vuosia sitten, kun aiemmin tätä mietittiin, tämä oli näyttävästi esillä ja näytti siltä, että tämä olisi jopa voinut edetä, mutta valitettavasti silloin ei näin käynyt. Ja siksi minusta on hyvin tärkeätä, että nyt eduskunnalta valiokunnan mietinnön myötä tulee tämä signaali, mikä siellä jo aiemminkin on esillä ollut. Aikataulu on aika pikainen, ja tällä kaudella aika pian tähän täytyisi vielä sitten tarttua, jotta saisimme asian hallintaan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

**17.37 Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Feldt-Ranta käytti tässä hyvän puheenvuoron. Voin siitä häntä onnitella samaten kuin onnittelen häntä merkkipäivän johdosta tässä eduskunnan tärkeässä istunnossa.

Todellakin yhdyin tähän mahdollisuuteen selvittää tämä kampanjakattoasia. Valiokuntahan poikkeuksellisesti siinä ei ollut täysin yksimielinen — siinä on yksi eriävä näkemys — mutta siitä huolimatta tässä voidaan edetä. Me tiedostamme kaikki ne tekniset ongelmat, mitkä tähän liittyvät, mutta ne varmaan tulevat siellä sitten selvityksessä esille.

**Puhemies Paula Risikko:** Edustaja Feldt-Ranta, onnittelut!

**17.38 Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni sattui hyvin tähän edustaja Ala-Nissilän perään, niin että voin kiittää onnittelusta ja kiittää tästä tukipuheenvuorosta, koska kyllä tämä on todella aito ongelma. Jokainen me täällä ymmärrämme sen, että kun 2015 eduskuntavaaleissa esimerkiksi keskimäärin eduskuntavaalikampanja maksoi 35 000 euroa ja läpi menneitten kansanedustajien osalta yli 40 000 euroa, jossain vaiheessa tulee raja vastaan, ettemme voi ajatella enää, että esimerkiksi eduskunnassa olisi läpileikkaus Suomen kansasta, jos nämä vaalikampanjoiden kustannukset nousevat tätä vauhtia.

Meillä oli joitakin vuosia sitten parlamentaarinen vaalikomitea, joka pohti ratkaisuja meidän nykyiseen poliittiseen järjestelmäämme, ja siellä tuli esitys tällaisesta vaalikohtaisesta, ehdokaskohtaisesta kampanjakatosta. Tuolloin ajatus oli se, että kunnallisvaaleissa ehdokaskohtainen kampanjakatto voisi olla 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa ja EU-parlamentin vaaleissa 80 000 euroa, ja jokainen jo ymmärtää, että nämä eivät millään tavalla rajoittaisi kenenkään mahdollisuuksia saada viestiään äänestäjien luuttavaksi ja kuultavaksi vaan olisivat sen verran korkeat, että suurin osa nykyisistä kampanjoista niihin mahtuisi, mutta ne hillitsisivät totta kai tätä kehitystä, joka on epäterve, koska — niin kuin edustaja Räsänen hyvin viittasi — tämä kustannuskasvu kiihtyy todella kovaa vauhtia: 2011 eduskuntavaaleissa käytettiin 8,4 miljoonaa euroa ja muutamaa vuotta myöhemmin, 2015, jo 9,7 miljoonaa euroa, ja on aivan selvää, että seuraavissa eduskuntavaaleissa tulemme rikkomaan 10 miljoonan euron rajan. Pidän tätä kansanvallan kannalta ongelmana. Hyvä, jos siihen puututaan.

**17.40 Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin unohdin mainita, että tähän liittyy yksi eriävä näkökohta, ja niin kuin varapuheenjohtaja Ala-Nissilä tässä sanoi, se liittyy nimenomaan tähän vaalirahoitukseen ja kampanjakattoihin kertoen siitä, että asia ei ole ihan helppo eikä yksiselitteinen, jossain määrin varmasti myös jakaa mielipiteitä.

Valiokuntahan on aikaisemmin ottanut tähän samaan kampanjakattoasiaan kantaa, silloin yksimielisesti, ja tämä huoli on nyt jo pitkään koettu, että demokratiassa ryhtyy raha näyttelemään liian suurta roolia. Se ei ole hyvä asia. Sen takia pitäisin kyllä kiireellisenä, että tässä asiassa otettaisiin vielä tämän vaalikauden aikana askeleita eteenpäin ja tällainen selvitystyö käynnistettäisiin ja tehtäisiin. Se on varmaankin sellainen noin puolen vuoden rupeama, kun tämän asian selvittää, ja silloin olisi vielä mahdollista, että tämä eduskunta voisi käsitellä mahdollisia muutostarpeita lainsäädännöllisessä mielessä. Eräitä muitakin tähän mietintöön sisältyviä korjausehdotuksiaahan on, jotka olisi perusteltua laittaa nopeasti eteenpäin.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 44/2018 vp

Kiitän kuitenkin arvoisia edustajia tästä keskustelusta ja rohkenen tulkita tämänkin tueksi valiokunnan peruslinjoitukselle.

**17.41 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Puuttuisin vielä yhteen asiaan tästä valiokunnan mietinnöstä ja se liittyy tähän huomioon ennakkoilmoituksista. Näistähän on täällä eduskunnan isossa salissa aikaisemminkin puhuttu. On sinänsä positiivista, että viime kuntavaaleissahan jo 20 prosenttia kaikista ehdokkaista teki ennakkoilmoituksen vaalirahoituksesta määräaikaan mennessä, ja se hän nousi 7 prosenttiyksikköä vuoden 2012 vaaleista, mutta olisi varmaan silti syytä pohtia, millä me pystyisimme myös lisäämään ehdokkaiden halukkuutta ilmoittaa vaalirahoituksestaan jo ennakkoon, ennen kuin äänestäjät sitten uurnille menevät ja tekevät valintaa, kenelle ehdokkaalle he haluavat sen yhden ainoan äänensä antaa. Tämä on siinäkin mielessä merkittävä avoimuuden lisääntyminen, että silloin todella jo ennen äänestyspäätöksensä tekemistä äänestäjät pystyisivät arvioimaan myös ehdokkaiden vaalirahoitusta ja esimerkiksi sitä, minkälaiset tahot jokaisella ehdokkaalla on takanaan.

Arvoisa puhemies! Muistuu mieleen, että tästä aikoinaan on myös eduskunnassa laki-aloite tehty, että ennakkoilmoitus olisi säädettävä pakolliseksi. Eli tästä ehkä aasinsiltana päästäisiinkin siihen, että jos nyt sitten tällaisesta työryhmää perustetaan arvioimaan tätä kampanjakattoa, niin varmaan samalla olisi syytä pohtia, voisimmeko jonkun näköisin toimenpitein lisätä tämän ennakkoilmoituksen mahdollisuutta, jotta sitten äänestäjät jo äänestyspäätöstään tehdessään tietäisivät, mistä ehdokkaan vaalirahat ovat tulleet.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomusten K 1/2018 vp ja K 19/2017 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.